GEMEENTE BEUNINGEN

Raadsvoorstel

Onderwerp	:	Versterking regionale samenwerking regio Arnhem - Nijmegen	Raadsvergadering	:	15 december 2020 26 januari 2021
Nummer(agenda)	:		Commissie 1	:	Fin en AZ
Registratienummer	:	bb20.01034	Datum	:	2 december 2020
Registratiecode	:		Commissie 2	:	Fin en AZ
Auteur	:	Hans Vincken	Datum	:	19 januari 2021
Status	:	Openbaar	B&W-vergadering	:	10 november 2020
Persgesprek	:	18 november 2020	Portefeuillehouder	:	J.J. Driessen

Samenvatting

Begin 2019 is door alle 18 gemeenten in de Regio Arnhem-Nijmegen gestart met het proces tot versterking van de regionale samenwerking. Dit proces is gestart om enerzijds de slagkracht van de regio te versterken, gelet op de grote opgaven die op de regio afkomen, anderzijds om een meer transparante en democratische regionale besluitvorming te organiseren. Een stuurgroep, bestaande uit regionale bestuurders, heeft het proces begeleid en haar producten opgeleverd. Het eindresultaat van dit proces, te weten de visie op de Regio Arnhem-Nijmegen, de regionale agenda 2021 met de vijf opgaven en de nieuwe gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen liggen nu ter besluitvorming voor.

Besluit om

1. In te stemmen met de Visie Regio Arnhem-Nijmegen Groene Metropoolregio als basis voor de profilering van de regio en onderbouwing van de keuze voor opgaven op de Regionale Agenda.
2. Kennis te nemen van de Regionale Agenda 2021-2025 met daarin de vijf opgaven.
3. Het bedrijfsplan versterkte regio vaststellen.
4. In te stemmen met een bijdrage van €2,50 per inwoner ten behoeve van de basisfinanciering van de regionale samenwerking.
5. In te stemmen met het continueren van de bijdrage van €1,-- per inwoner voor een periode van 5 jaar ten behoeve van de voorzetting van The Economic Board voor de periode 2021-2025.
6. Ons college toestemming te verlenen om de Gemeenschappelijke Regeling Regio Arnhem-Nijmegen 2020 te treffen en de huidige regeling voor het Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem-Nijmegen met ingang van 1-1-2021 in te trekken.

Inleiding

Begin 2019 hebben de 18 colleges van B&W in de regio Arnhem-Nijmegen besloten een proces te starten om de regionale samenwerking te versterken. De urgentie hiervoor is tweeledig: slagkracht organiseren voor de grote opgaven die op de regio afkomen zoals extra woningbouw, mobiliteit en het duurzaamheids-vraagstuk en het tot stand brengen van een transparante en democratisch gelegitimeerde regionale besluitvorming.

Proces tot op heden

Onderstaand treft u het proces aan zoals dat tot op heden is gevolgd:
Eind 2018 is de bestuurlijke wens uitgesproken in het Algemeen Bestuur van het Gemeenschappelijk Orgaan (GO) om de krachten van de regio Arnhem-Nijmegen te bundelen. Er was nadrukkelijk behoefte aan een sterkere regio met één agenda, één gezicht naar buiten en een lange termijnvisie als fundament. Daarbij moest de regionale samenwerking in een overzichtelijke governance gegoten worden, waarbij slag- en/of daadkracht en democratische legitimatie voorop stond. Tot slot moest ook de inbreng van de triple helix-partners een plaats krijgen.
April 2019 besloten alle colleges van B&W van de gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen formeel om een start te maken met het proces tot de versterking van de regionale samenwerking.
Na de instemming van het Algemeen Bestuur van het GO in juni 2019 met de procesaanpak op hoofdlijnen, is er een Stuurgroep gevormd van regionale bestuurders (incl. Arnhem en Nijmegen) die het proces verder vorm zal geven.

De Stuurgroep heeft in het najaar van 2019 een aantal producten uitgewerkt zoals een integrale visie voor de regio, een dynamische agenda en een nieuwe Gemeenschappelijke Regeling.(college-regeling)
Begin 2020 heeft de Stuurgroep een contourennotitie gepresenteerd waarin de hiervoor genoemde producten verder zijn uitgewerkt:

- een nieuwe regionaal opgavegerichte agenda die aansluit bij de agenda van andere overheden en maatschappelijke partners;
- een scherpere profilering en lobby, met een heldere visie en ambitie gericht op kwalitatieve groei en stedelijke ontwikkeling in balans met een groen en ontspannen leefklimaat;
- met een nieuwe transparantie, nl. de individuele gemeenteraden kunnen zelf beslissen aan welke opgaven ze deelnemen en het budget en het mandaat wat daarbij verleend wordt;
- met een nieuwe slagvaardigheid, nl. een programmatische aanpak waarin per opgave ruimte en mandaat wordt gegeven om met maatschappelijke partners een goed omschreven opdracht tot uitvoering te brengen;
- met een bestuur en een klein regiobureau dat de samenwerking binnen de opgaven regisseert en faciliteert.

Deze contouren zijn door de Stuurgroep in ons college en de commissie FAZ van maart 2020 toegelicht en besproken. De Stuurgroep heeft de opbrengst van alle regiobezoeken verwerkt. Uiteindelijk heeft dit proces geleid tot de visie Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, de contouren van de regionale agenda en een gemeenschappelijke regeling.

Eind april heeft de Stuurgroep de conceptvoorstellen ter informatie toegezonden met het verzoek deze te delen met de gemeenteraad. Bij brief van 28 mei jl. heeft ons college de conceptvoorstellen, voorzien van een voorlopig (positief) standpunt doorgeleid aan uw raad. De conceptvoorstellen zijn besproken in de commissie FAZ van 24 juni jl. De reactie van de commissie op de conceptvoorstellen heeft ons college bij brief van 27 juli jl. gedeeld met de Stuurgroep met het verzoek deze bij de definitieve voorstellen te betrekken.

Op 6 oktober jl. heeft ons college - evenals alle andere colleges in de regio Arnhem-Nijmegen - de definitieve voorstellen van de Stuurgroep overgenomen.

Welke voorstellen liggen voor?
Alle gemeenteraden in de regio Arnhem-Nijmegen wordt gevraagd om de visie op de regio Arnhem-Nijmegen vast te stellen, kennis te nemen van de Regionale Agenda van de regio met de daarin de uitgewerkte vijf opgaven en de Gemeenschappelijke Regeling Regio Arnhem-Nijmegen 2020. Daarnaast dient ook het bedrijfsplan versterkte regio vastgesteld te worden.

Beoogd effect
Het starten van een versterkte regionale samenwerking met alle 18 regiogemeenten en betrokken triple helix partners in de regio Arnhem-Nijmegen met ingang van 1 januari 2021.

Argumenten

1.1 de versterkte regionale samenwerking geeft de regio Arnhem-Nijmegen een scherper profiel met een heldere visie en ambitie die aansluit bij de agenda van Provincie, Rijk en andere maatschappelijke partners;
De regio heeft een bleek profiel en benut haar potenties onvoldoende. Voor het Rijk zijn wij een onduidelijke regio met onduidelijke ambitie en we zijn weinig 'in beeld'. Dit doet geen recht aan de potenties die onze regio heeft.

1.2 de grote opgaven die op de regio afkomen vragen om een bovenlokale, integrale en krachtige besturingsaanpak;
de opgaven op het gebied van onder meer woningbouw, mobiliteit en duurzaamheid vragen om een aanpak die de lokale gemeenten overstijgt. Terwijl het inwoneraantal van de regio groeit, blijft de kwalitatieve welvaartontwikkeling achter. Vooral de economische opgave is, versterkt door de coronacrisis, nog groter geworden. Een gezamenlijke inzet is noodzakelijk om iedereen werk en

huisvesting te kunnen bieden en tegelijkertijd de regio bereikbaar te houden. Veel van deze opgaven zijn gemeentegrensoverschrijdend.

2.1 de opgaven in de Regionale Agenda zijn vijf toekomstbestendige opgaven voor de ontwikkeling van de regio;
De Regionale Agenda schetst de vijf opgaven voor de ontwikkeling van de regio Arnhem/Nijmegen. De opgaven hebben een logische samenhang met de ambitie zoals geformuleerd in de visie Groene Metropoolregio en hebben betrekking op achtereenvolgens:
- groene groeiregio: faciliteren van de groei van wonen en werken en versterken groene profiel;
- productieve regio: ontwikkelen/ondersteunen van de economie in balans met leefklimaat;
- verbonden regio: mobiliteit;
- circulaire regio: duurzaam, circulair, energie- en warmtetransitie, klimaatbestendig;
- ontspannen regio: voorzieningenniveau breed en cultuur en sfeer in de samenleving.

De vijf opgaven combineren de vaste overheidstaken in een balans tussen de groei waarvoor we staan, de duurzaamheid die we nastreven en het ontspannen leefklimaat die we koesteren.
De afzonderlijke gemeenteraden beslissen jaarlijks over deelname aan deze opgaven, de beschikbare middelen en het mandaat dat aan de uitvoering wordt gegeven. De besluitvorming over het al dan niet deelnemen aan de afzonderlijke opgaven zal in de loop van 2021 op de agenda van uw raad komen. De opgaven zijn in de Regionale Agenda uitgewerkt naar speerpunten en doelstellingen.

3. bedrijfsplan beschrijft de nieuwe werkwijze en de oprichting van het regiobureau
Het nieuw op te richten regiobureau is compact en robuust vorm gegeven. Zij gaan zich met name bezig houden met het voorbereiden, faciliteren, aanjagen, bewaken en monitoren van de opgaveprogramma's. Ook profilering en positionering van de regio Arnhem-Nijmegen behoort tot haar taken.

4. basisfinanciering regionale samenwerking
Bij de financiering van de regionale samenwerking wordt onderscheid gemaakt tussen de bijdrage voor de bestuurlijke en organisatorische basis van de samenwerking die door alle deelnemende gemeenten wordt betaald naar rato van het inwonertal en de financiering per opgave. De basisfinanciering is bestemd voor de oprichting en instandhouding van het regiobureau. De bijdrage stijgt van €0,88 per inwoner naar €2,50 per inwoner. Deze stijging is aanzienlijk, echter in vergelijking met de voormalige stadsregio (€3,15) en andere regionale samenwerkingsverbanden (b.v. regio Eindhoven) goed te verantwoorden. De bijdrage is ook nodig om een goed regiobureau te faciliteren die de regio moet helpen de ambities waar te maken en de opgaven te realiseren. In de gemeentebegroting 2021 is met deze uitzetting rekening gehouden.
Overigens heeft de provincie Gelderland laten weten dat mocht de regionale samenwerking tot stand komen, zij voor het jaar 2021 en 2022 jaarlijks een bedrag van €600.000 zullen bijdragen. Per saldo betekent dat bijna 50% van de meerkosten per inwoner.

5. voortzetting Economic Board van groot belang
Regionale samenwerking is niet alleen van gemeenten. Samenwerking vraagt allianties met maatschappelijke partners, lobby, samenwerkingsarrangementen, deals sluiten en het bundelen van krachten. The Economic Board (TEB) levert hieraan een belangrijke bijdrage, al is die niet altijd even zichtbaar of tastbaar. Als innovatiemotor stimuleren en verbinden zij bedrijvigheid en innovaties in de rol van makelaar/verbinder. Voor de regionale economie vormen zij een onmisbare schakel.
Wij hebben nagegaan welke betekenis TEB de afgelopen jaren voor de regio heeft gehad. Samengevat heeft dit ons college het volgende inzicht gebracht:
- de economische activiteiten van TEB vullen de lokale economische activiteiten aan en zijn onderling niet strijdig; TEB richt zich op de regio al geheel; zij levert een bijdrage aan het creëren van gunstige omstandigheden voor de regionale economie.(o.a. Novio Tech Campus Nijmegen, Kleefse Waard Arnhem);

- TEB is in de loop der jaren een belangrijke gesprekspartner geworden voor het Rijk en heeft via bureau Brussel een belangrijke voorpost in Europa;(ESF-subsidies)
- TEB kent drie activiteiten: communiceren, verbinden en aanjagen. Denk hierbij aan de succesvolle virtualrealityfilm, het verbinden van partijen door het grote netwerk en het aanjagen door middel van vouchers (via de Provincie) om bedrijven in de regio een zetje in de rug te geven;
- de basisfinanciering van TEB wordt gedaan door de regio-gemeenten met €1 per inwoner. De kennisinstellingen en bedrijfsleven dragen bij door personeel, huisvesting, diensten op concrete projecten; ook de Provincie draagt bij aan projecten geïnitieerd door TEB;
- enkele regio-gemeenten hebben nadrukkelijk TEB benaderd en initiatieven voorgedragen. De samenwerking dient wederzijds te zijn. Voor ons college een aansporing om onze gemeente bij bestendiging van de relatie met TEB meer op te zoeken.

Ons college heeft de overtuiging dat een meerjarige voortzetting van de relatie met TEB de voorkeur verdient. Indien uw raad deze opvatting kan onderschrijven, zal bij de behandeling van de Perspectiefnota 2021 rekening worden gehouden met een voortzetting van de deelname aan TEB voor 5 jaar.

6. De nieuwe gemeenschappelijke regeling Arnhem-Nijmegen vormt de juridische basis voor de samenwerking

De nieuwe gemeenschappelijke regeling voorziet in een grotere transparantie en betere aansluiting en sturingsmogelijkheden voor gemeenteraden. Dit is een duidelijk winstpunt ten opzichte van het functioneren van het Gemeenschappelijk Orgaan. De gemeenteraad gaat zelf beslissen aan welke opgave zij deelneemt en met welk budget en het mandaat dat daarbij verleend wordt.
Via raadsontmoetingen blijven gemeenteraden beter op de hoogte van de voortgang van de opgaven. Daarnaast komt er een raadsagendacommissie als verbindende schakel tussen het regiobestuur en de lokale gemeenteraad.
De nieuwe gemeenschappelijke regeling blijft net als de vorige een college-regeling.

Kanttekeningen

Een belangrijk risico in deze fase is dat niet alle 18 gemeenten gaan instemmen met het voorstel. Indien deze situatie zich voordoet, dan zal op korte termijn naar een oplossing moeten worden gezocht. Dit kan ook directe gevolgen hebben op de samenwerkingen die nu worden vormgegeven met het Rijk en de Provincie.
Overigens, doordat de besluitvorming over het al dan niet deelnemen aan de vijf opgaven met financiële consequenties is doorgeschoven naar voorjaar 2021 en nu alleen de basisorganisatie voor Regionale Samenwerking voor ligt, is er goed hoop dat alle regiogemeenten de visie van de sterkere regio onderschrijven en vanuit de samenwerkings- en solidariteitsgedachte zullen instemmen.

Financiën

Zoals in het voorstel al is aangegeven, zijn in de gemeentebegroting voor 2021 de meerkosten van het bedrijfsbureau en de kosten van The Economic Board al verwerkt. Daarbij is nog geen rekening gehouden met de bijdrage per inwoner die de provincie Gelderland heeft toegezegd voor 2021 en 2022 om de kosten te 'drukken'.
De financiering van de vijf opgaven komen eerst in beeld, zodra daarover besluitvorming in de raad heeft plaatsgevonden. Naar verwachting zal dit voorjaar 2021 zijn.

Tijdspad

Alle gemeenteraden van de 18 regio gemeenten nemen in november of december een besluit over de voorstellen. Indien alle gemeenteraden instemmen, kan de versterkte regionale samenwerking op 1 januari 2021 in werking treden.

Communicatie

In regionaal verband wordt de communicatie afgestemd.

Bijlagen

1.	Aanbiedingsbrief Stuurgroep Versterking Regionale Samenwerking	at20001690
2.	Gemeenschappelijke Regeling Regio Arnhem-Nijmegen	at20001691
3.	Bedrijfsplan Regio Arnhem-Nijmegen	at20001692
4.	Regionale Agenda Regio Arnhem-Nijmegen (de vijf opgaven)	at20001989
5.	Nagekomen bijlage: Beantwoording vragen door het college	UI20.08633

Burgemeester en wethouders,

Dyanne Kocken
secretaris

Daphne Bergman
burgemeester

Besluit d.d. 26/01/2021
Akkoord
Met inachtneming van het amendement waarin het college wordt verzocht om de volgende punten toe te voegen:
1. de heer H. Plaizier en de heer J. Bril te benoemen als leden van de Regioagendacommissie;
2. te zijner tijd de voorwaarden, een lijst met spelregels en andere criteria voor het lidmaatschap via de Agendacommissie door de raad te laten vaststellen.

De griffier,

de voorzitter,